

İŞBİRLİKLİ SORUN ÇÖZME YÖNTEMİYLE OKULDA ÇOCUK OYUN ALANLARININ OLMAMASI SORUNUNUN TESPİTİ VE ÇÖZÜMÜ

THE DETERMINATION AND SOLUTION OF THE PROBLEM ABOUT NOT HAVING CHILDREN PLAYGROUND IN SCHOOL WITH COOPERATIVE PROBLEM SOLVING METHOD

Sakine KAYA* Fatih KAYA**

Özet

Bu araştırmanın amacı işbirlikli sorun çözme yoluyla bir devlet okulunda tespit edilen en önemli soruna çözüm üretmektir. Bu amaçla çalışmanın yapıldığı devlet okulunda en önemli sorun “okulda çocuk oyun alanlarının yetersizliği” olarak tespit edilmiş ve buna yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Veriler Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Sakine KAYA tarafından hazırlanan anket ile elde edilmiştir. Ölçek 1 adet klasik yolla cevaplanacak soru maddesi ve bu soruya cevap verebilecekleri 3 adet sorun yazma bölümünden devamında ise 1 adet 3 madde içinden seçecekleri en önemli sorun maddesini yazacakları bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın amacını belirlemek için anket sonuçları değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri Ankara ili merkezindeki bir devlet okulunun eğitici personeline uygulanan anket sonuçlarından elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 16 bayan 4 erkek toplamda 20 eğitici personel oluşturmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda bir devlet ilköğretim okulunda gözlenen en önemli sorun tespit edilmiş ve bu soruna yönelik çözüm önerileri ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Oyun, Oyun alanları, Çocuk,

Abstract

The aim of this research is to generate a solution for the most crucial problem determined in a public school with cooperative problem solving method. For this reason the most important problem is determined as “inadequacy of children playground in school” in the school where this study is carried out and solution offers are developed towards this problem. The data is gathered with the questionnaire prepared by Sakine KAYA, postgraduate student at Ankara University Educational Sciences Institute Department of Educational Administration and Policy. The scale is comprised of 1 question item that is to be answered

* Milli Eğitim Denetçi Yardımcısı, fatihkaya77@hotmail.com

** Çankaya, Cumhuriyet Anaokulu Müdür Yardımcısı, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, skaya2000@hotmail.com

with classical way and 3 problem writing part for answering this question and afterwards 1 question item consisting of a part with writing the most important problem item within 3 items. In order to determine the aim of the study the outcomes of the questionnaire is evaluated. The data of the study are gathered from the questionnaire results that is applied to the educational personel of a public school in the centre of Ankara. The study group consists of totally 20 educational personnel, 16 female and 4 male. In the end of the study the most important problem that is observed in a public school is determined and solution offers towards this problem are revealed.

Key words: Play, Playgrounds, Child.

GİRİŞ

Oyun; çocuğu hayata hazırlayan en önemli yoldur. Çocuğun en etkin eğitim araçları oyuncaklarıdır. Çocuk, oyun ile insan ilişkileri, yardımlaşma, konuşma, bilgi edinme, deneyim kazanma alanlarında bilgi ve tecrübe kazanırken, psiko-motor gelişim, duygusal ve sosyal gelişim, zihin ve dil gelişimi yeteneklerinde ise aşama kat etmektedir. Yetişkinler oyunu, çocuğun eğlenmesi, oyalanması, kendilerine boş zaman oluşturan bir uğraş olarak görürler oysa oyun, çocuk için önemlidir. Çocuk oynadıkça yetenekleri artar, becerileri gelişir., hayatı ve çevresini tanır. Çocuk oyunla, dışarıdaki dünya ile kendi iç dünyası arasında ilişki kurmaya başlar. Oyun, çocukların sorunlarını çözmelerine, bunun yanında onların sosyal gelişimlerine yardımcı olur. Çocuk, oyunla etrafını anlamayı ve sosyal yaşam içinde yerinin neresi olduğunu öğrenir. Oyun, kızgınlığın, kıskançlığın ve korkunun yenildiği, rekabetin, yarışmanın öğrenildiği yerdir. Ayrıca oyun çocuğun yeteneklerini fark ettiği, fazla enerjisini boşalttığı, ve biyo-psiko-sosyal gelişimini sağladığı yerdir.

Oyun, çocuğun kendini ifade edebildiği, yeteneklerini fark edebildiği, yaratıcı potansiyelini kullanabildiği, dil, zihin, sosyal, duygusal ve vücut (motor) becerilerini geliştirebileceği önemli bir fırsattır (Dinç, 1993). Fanuscu (1998)'ya göre "Oyun", hedefi olmayan, mutluluk getiren ve kendiliğinden ortaya çıkan bir aktivite olarak tanımlanabilir. Toplumsal ve bireysel açıdan sağlıklı, üretken, düşünebilen ve sonuçlar çıkartabilen, toplum yaşantısına uyum sağlayabilen bireyler, olarak yetişmeyi sağlamada etkisi önemli bir etkinliktir. Çocukluk döneminde bireyin ruhsal ve fiziksel gelişmesine aile, okul ve oyun yön vermektedir (Akt: Yılmaz ve Bulut, 2002).

Dünya Çocuk Yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan Çocuk Oyun Hakları Malta Deklerasyonu'nda, oyunun beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanısıra, her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal önemi olduğu vurgulanmıştır (Heseltine ve Holborn, 1987)

Ayrıca çocuk, arkadaşlarıyla birlikte oynadığı oyunda paylaşma, yardımlaşma, çevre ile olumlu ilişkiler kurma, kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı gösterme ve sorumluluk alma gibi temel toplumsal kuralları da öğrenmektedir. Çocuk için yaşamı öğ-

renme aracı olan oyun, onun fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel ve dil gelişimi açısından çok büyük öneme sahiptir (Mangır, 1993).

Dinç (1993)'in yaptığı çalışmada, çocuk için oyunun fiziksel ve psiko-sosyal açıdan önemi üzerinde durularak, bu bilgiler ışığında oyun alanlarının içerdiği oyun öğelerine göre, oyun alan tipi ve oyun alan işlevi belirlenmiştir. Oyun işlevinin belirlenmesini daha somut hale getirmek için İstanbul park oyun alanlarında oyun öğeleri ve bunların çocukların gelişimi ile ilişkisi incelenmiş, oyun işlevi ortaya çıkarılmıştır.

Oyun ve bazen de oyunda kullanılan ve oyunu tamamlayan oyuncaklar, çocuğun fiziksel becerilerini geliştirdiği gibi, düşünme ve keşfetme aracılığı ile zihinsel gelişimine de katkıda bulunur. Çocuğun dili kullanmasına, iletişim kurmasına ve dolayısıyla sosyalleşmesine yardım eder. Ayrıca, çocuklar duygularını oynadıkları oyunlarında yaşarlar. Nasıl ki yetişkinler, kendilerini rahatsız eden yaşantılarını, tekrar tekrar düşünürler, hatta rüyalarında görerek; yaşadıklarıyla, geçmiş yaşantıları ile uygun bir çözüm yolu bulunca-ya kadar ilgilenirlerse, çocuklar da oynadıkları oyun ve oyuncaklar aracılığı ile kendilerine özgü yaşadıkları zor duygusal yaşantılarını tekrar yaşayarak korkularının ve acılarının üstesinden gelmeye çalışırlar. Örneğin; yasak olan bir şeyi yaptığı için annesi tarafından cezalandırılan bir kız çocuğu, oynadığı evcilik oyununda kendisi anne olur ve bebeğini azarlar. Çünkü burada artık kendisi suçlu değil, cezalandırıcıdır. Böylece, çocuk duyduğu suçluluk ve kızgınlık duygusunun üstesinden gelmeye çalışır (Başal, 2007).

Problem Durumu

Çocuk oyun alanlarının ve çocukların oyun oynama ihtiyaçlarının karşılanma durumu gittikçe azalmaktadır. Günümüzde en önemli sorunlardan bir tanesini teşkil etmektedir. Çocukların gelişimi açısından önemli olan oyun, hızlı kentleşme ile beraber yeteri kadar oynanamamakta çocuklar zamanının çoğunu evde veya alışveriş merkezlerinde geçirmek zorunda kalmaktadır. Çocukların biyo-psiko-sosyal ve bilişsel gelişimi açısından en önemli kurum okullardır. Okullarda çocukların oynayabileceği oyun alanlarının yeteri kadar olmaması günümüzde en önemli okul sorunlarından bir tanesidir. Milli Eğitim Eski Bakanı Ömer DİNÇER bu soruna değinmiştir, Yaptığı açıklamada; “Yeşil alana sahip okullarda okuyan çocuklar fiziksel olarak çok daha hareketli, daha yaratıcı, öğrenme becerileri ve sosyalleşmeleri daha kuvvetli. Uluslar arası araştırmalar yeşil alanların çocuklarımızın bedensel sağlıklarını ve yeteneklerini geliştirdiğini, özgüvenlerini artırdığını, duyularını ve sezgilerini güçlendirdiğini göstermekte. Serbest oyun alanları, yaban hayatı habitatları, yürüme yolları ve bahçeler içeren okul bahçesi zeminlerinin öğrencilere sağladığı yararları belgeleyen çok sayıda çalışma var. Kanada, İngiltere, İsveç gibi ülkelerde okul bahçelerinde 1970’lerden itibaren yeşil alanlar artırılırken, Türkiye’de son yıllarda bahçeli okulların bir kısmı otoparka dönüştürülmek üzere betonla kaplanmaya başlandı. Çocuklarımızın serbestçe oyun oynayabileceği okul bahçeleri yeşilden griye,

oyun alanından otoparka dönüştürüldü. Çocuklarımız artık dışarıda zaman geçirmiyor. Açık havada koşturamıyor, arkadaşlarıyla serbest oyunlar oynayamıyorlar. Milyonlarca çocuğun oyundan ve doğadan mahrum bir şekilde büyümesinin sonucu neşeden, yaratıcılıktan, eleştirel düşünceden, bireysellikten ve anlamdan yani insan olmayı değerli kılan pek çok şeyden yoksun bir dünyadır. Çocuklarımızın doğada daha fazla vakit geçirmesine ve oyun oynamalarına olanak sağlamalıyız” (Tema, 2013) şeklinde ifade etmiştir. Birçok araştırma (Melzer, 2001; Hauser, 2002; Anonim, 2005; Hoff et al., 2007; Natus, 2008), okulun önemli bir parçası olan okul bahçelerinin soğuk ve monoton görünüşe sahip, beton veya asfalt yüzeylerden oluştuğunu, birkaç ağaç veya otsu bitki ile bir iki oturma birimine sahip mekanlar olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu araştırmalarda çoğu okul bahçesinin otopark olarak da kullanıldığı belirtilmiştir. Schweizer (1999)’e göre okul bahçeleri; ne çocuk hakkına uygun hareketi destekleyecek nede dinlenme (geri çekilme, gevşeme) ve doğayı deneyimleme şansını sağlayacak olanaklar sunmaktadır (Anonim, 2005) Akt. (Özdemir, 2011).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı işbirlikli sorun çözme yoluyla bir Devlet okulunda tespit edilen en önemli soruna çözüm üretmektir. Bu amaçla çalışmanın yapıldığı devlet okulunda en önemli sorun okulda çocuk oyun alanlarının yetersizliği olarak tespit edilmiş ve ulaşılan bulgular alan yazın bilgisi eşliğinde, sorunu çözme yönünde öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, devlet okulunda yaşanan en önemli sorunun tespit edilmesi, eğitimin ve öğrenci gelişiminin etkililiğine ilişkin yeterince araştırma yapılmaması açısından; ayrıca, Devlet okullarında sorun ve beklentileri ortaya koyabilmesi açısından önemli görülmektedir.

Çocuk ve Oyun

Oyun; çocukluk döneminin temel amacı öğrenme, yaratma, tecrübe kazanma, iletişim kurma ve yetişkinliğe hazırlanma aracı, duyguları ifade etme yolu, sıkıntılardan kurtuluş, özgürce yapılan, haz veren, mutluluk kaynağı olan, çocuğu geliştiren ve eğlendiren, çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen etkinliklerin tümü olarak özetlenebilir (Poyraz, 1999,136).

Çocuğun oyun sırasında gerçek yaşama benzer ya da hayali oyun sahneleri yaratması, farklı birçok olay ve sorunu ortaya koymasını ve oyun içinde kararlar vermesini sağlar. Bu durum, çocuğun sorulara yanıt bulması için bilişsel yeteneklerini kullanmasını gerektirir. Yeni durum ve sorular bilişsel düzeyi zorlayarak çocuğa manevi gelişimin bir sonraki aşamasına geçmesi için ortam yaratır (Schuster 1980, Yiğit 1995, Akt. Aksoy, 2011)

Çocukların okul yaşamının önemli bir kısmını oluşturan oyun ve spor, onları gerçek yaşama hazırlayacağı gibi, yetişkin yaşa geldikleri zaman bir yaşam şekli olarak benim-

semiş oldukları fiziksel aktivite ve spor, sedanter yaşamın getireceği olumsuzluklardan kendilerini uzak tutacaktır (İnal, 2010).

Çocukların oyunları ile ilgili bilim adamlarının araştırmaları sonucu ulaşılan verilere baktığımızda; Piaget'e göre oyun, çocuğun zihinsel gelişiminin bir aynasıdır. Ancak oyun, yalnızca bir ayna olarak kalmamakta, çocuğun gerek zihinsel ve bedensel, gerekse duygusal gelişiminde aktif rol oynamaktadır. Yeni doğan bebek kendi ekstremiteleri ile oynayarak, onları kullanmayı öğrenir. Çevresindeki nesnelere oynamaya başlayan çocuk, onların işlevlerini öğrenir ve araştırmalar sonucunda o işlevleri yerine getirebilme yetisini artırır. Ardından yaşamsal olayları taklit eden çocuk, o olaylarda deneyim kazanır ve onları daha iyi anlar. En sonunda ise oyununa kuralları koymayı ve onlara uymayı öğrenen çocuk, sosyal bir birey olarak, kendi başına toplumda yer almaya hazırdır (Egemen, Yılmaz ve Akil, 2004)

Jersild'e göre oyun, çocuğun en ciddi uğraşısıdır. Bu uğraş sırasında tıpkı yetişkinler gibi güçlerini ve marifetlerini sergilerler. Okul öncesi dönemdeki çocuk için, içinde yaşadığı dünyayı, sevgilerini, kıskançlıklarını, mutluluk ve kırıklıklarını, düşmanlıklarını ve iç çatışmalarını, hayallerini, düşüncelerini ifade edebilmesi için en uygun dil olarak kabul edilmektedir (Kamaraj, 2000:177, Akt. Ulutaş, 2011)

Comenius (1592 - 1671), oyunun çocuğun gelişiminde çok önemli bir öğrenme aracı olduğu görüşündedir. Oyunun insanın özgür olma isteği, hareket etme, arkadaşlık kurma, rekabet etme ve değişiklik isteğiyle bağdaştırılmış ancak disiplin ve düzen kazanmada da önemli rolü olduğunu belirtmiştir. Comenius, çocuğun kişilik gelişimi ve ahlaki değerleri kazanmasında oyunun önemini vurgular. Ayrıca özgün bir ortamda çocuğun yararlılığının gelişeceğini belirtir. (Koçyiğit, Tuğluk ve Kök, 2007)

Piaget, birbirini izleyen üç sistemi -alıştırma oyunu, sembolik oyun ve kurallı oyun- tanımlayarak çocukların yaşamın ilk yedi yılındaki oyunlarının evriminin ana hatlarını çizmiştir. Bu sistemler duyu-devinim, işlem öncesi ve somut işlem zekâlarının birbir karşılıklarıdır. Alıştırma oyunu ilk olarak ortaya çıkan oyundur ve yaşamın ilk 18 ayı boyunca baskındır. Yerleşmiş eylem ve manipülasyon dizilerinin, pratik ya da araçsal amaçlarla değil, motor etkinliklerdeki ustalıktan elde edilen saf haz için tekrarlanmasını kapsamaktadır. Piaget'e göre, bu oyun biçimi çocuk tarafından kazanılan hemen hemen tüm duyu-devinim şemalarından doğmakta ve temel olarak çocuğun nesnelere kullanması üzerine odaklanmaktadır. Vygotsky'ye göre, gerçek oyun 3 yaş dolaylarında, sosyodramatik oyundan ayrı tutmadığı -mış gibi oyunla başlar. Ona göre, oyun daima toplumsal bir sembolik etkinliktir. Oyun tipik bir biçimde tek bir çocuktan fazlasını kapsamaktadır; ve oyun parçalarındaki konular, öyküler ya da roller, çocukların kendi toplumlarının sosyokültürel malzemelerini kavrayışlarını ve oyun amacıyla kullanımlarını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla küçük bir çocuk yalnız başına oynadığında bile, Vygotsky bu tür

oyunun, oyunun konuları ve parçaları sosyokültürel öğeleri ifade ettiği için önemli bir biçimde toplumsal olduğunu düşünmektedir. Üstelik Vygotsky, yalnız oyunun bu türünün, tek katılımcıdan daha fazla katılımcıyı içeren oyundan sonra geliştiğine inanmaktadır (Nicolopoulou veÇev: Dr. Bağlı, 2004).

Çocukların oyun hakları ile ilgili yasal mevzuata baktığımızda; Oyun hakkı ve oyun alanları hakkını da kapsamak üzere çocuk haklarıyla ilgilenen iki uluslararası kuruluş vardır: UNICEF (UNESCO) ve IPA (International Play Association). 1959 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasası ile bağlantılı olarak bir Çocuk Hakları Bildirgesi yayınlanmıştır. Bildirgenin 7. maddesi şöyle söylemektedir: “Çocuğa eğitimde olduğu gibi, oyun oynamada da tam fırsat tanınmalıdır; toplum ve kamusal otorite bu hakkı yerine getirmeye çalışmalıdır”. 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Kongresi tarafından yenilenen Çocuk Hakları Bildirgesi 31.maddesinde çocukların boş zaman geçirmeye, dinlenmeye, yaşlarına uygun olarak oyun oynamaya ve kültürel ve sanatsal etkinliklere katılmaya hakları vurgulanır. 1977 yılında açıklanan “Çocuk Oyun Hakları Malta Deklarasyonu’nun da oyunun beslenme ve eğitim yanında her çocuğun gelişimi için yaşamsal önem taşıdığı vurgulanmıştır. Türkiye 1990 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni imzalamıştır. 1994 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde sözleşme onaylanmış ve 1995 yılı basında Resmi Gazete de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Anayasamızın 90. Maddesi uyarınca adı geçen sözleşme uyulması zorunlu bir hukuk maddesine dönüşmüştür (Anonim, 2005, 2010, Yılmaz ve Bulut, 2003).Akt, (Turgut veYılmaz, 2010) şeklindedir.

Çocuk ve Oyun Alanları

Oyuncaklar ve oyun alanları günümüzde çok çeşitlidir. Farklı maddelerden yapılmış, farklı renklerde ve farklı özellikte olabilirler. Ancak en iyi oyun alanı, çocuğun tekrar tekrar oynamak isteyeceği ve her defasında ona daha çok oyun ve daha fazla haz veren alan ve oyuncaklardır. Oyun alanlarının düzenlenmesinde çocukların yaş ve gelişim seviyeleri dikkate alınmalıdır.

Genel olarak 0-12 yaş grubu çocukluk çağı olarak adlandırılmaktadır. Çocukların ruhsal yapılarına göre çocukluk çağı, 0-2, 2-6 ve 6-12 yaş gruplarına ayrılmaktadır. Oyun alanlarının planlanmasında bu yaş gruplarının dikkate alınması çocukluğun belirli devrelerinde belirlenen gereksinimlere göre eğlenmesi, dinlenmesi ve temel eğitimi için en uygun koşulların sağlanması bakımından önem taşımaktadır. Çünkü yaş gruplarına göre oyun istek ve ihtiyaçları farklılık göstermektedir (Şişman veÖzyavuz, 2010).

Çocuk büyüdükçe, oyuncak olarak kullanabileceği araç-gereçler de çeşitlenir. Örneğin kitaplar ve okuma, çocuğun sevdiği ve ilgi duyduğu konulardan seçilince, onun için en haz verici oyuncak ve oyunlardır. Yine çocuğu sevdiği konularda konuşmaya özendirmek, onun dil hazinesini arttıracacağı gibi, konuşma yeteneğini de güçlendirir (Egemen vd., 2004).

Oyun alanlarının peyzaj planlama ve tasarım ilkelerine göre uygulanmış olması çocukları gelişim dönemlerinde sosyal, duygusal ve zihinsel açıdan olumlu yönden etkilemektedir (Bulut Z ve Yılmaz S. 2003. Akt.(Aksoy, 2011).

Oyunu bir eğitim aracı haline getiren, Çocuk Bahçelerinin kurucusu Fröbel, çocuk oyunlarını insan hayatının çekirdeği olarak görüyor, insanların derinlerde olan en iyi yeteneklerinin oyun yolu ile kendini gösterdiğini iddia ediyordu. Fröbel bu alanda yalnız teorik görüşler ileri sürmekle kalmamış, bunları, kurduğu Çocuk Bahçelerinde de bizzat uygulamıştır. Fröbel metodunun geliştiricisi olan Montessori'de, dünyanın her tarafına yaydığı Montessori okullarında önceden seçilmiş oyun malzemeleri içinde çocuğun hür gelişimini sağlamayı amaçlamıştır (Ergün, 1980).

Çocuklar cisimleri, eşyaları, yüzeyleri ve hacimleri oyun kanalıyla tanırlar. Oyun türleri çocuklar tarafından yaratılır. Bu sebeple oyun sahalarının, çocuğun eğitimi ve şahsiyetinin gelişmesinde önemli etkileri vardır (Türel, 1995 Akt. Turgut ve Yılmaz, 2010).

Çocuk oyun alanları tasarımı dört tiptir. Geleneksel (klâsik ya da uzlaşım sal) oyun alanları: Standart oyun donanımına dayanır. Donanım genellikle tek başına kullanılır ve büyük kas aktivitesine ve motor gelişime yöneliktir. Geleneksel oyun alanlarında en çok kullanılan donanım salıncaktır. Bu alanlarda çocuk davranışlarının % 77.9 u işlevsel, % 2 si ise dramatiktir. Bağlantılı oyun alanları klâsik oyun araçlarının birleştirilmesiyle oluşmuştur. Çağdaş (Heykelsi) oyun alanları: Mimar ya da peyzaj mimarı tarafından tasarlanan ve bir kereye özgü olan tasarımlardır. Estetiklerdir. Heykelsi oyun alanları genelde statik olur; içinde çocuklardan başka hiç bir şey hareket etmez. Su, fiskiye, tepe, eğim, tünel gibi özelliklere sahip olabilirler. Macera oyun alanları: Macera parkları çocuklara kendi oyun alanlarını yaratmak için bir donanım sunar. Hiçbir şey sabit ya da statik değildir. Mekânda tavsiyelerde bulunan ve çocukların oyununda görev alan bir lider bulunur; bu kişi genellikle gönüllü bir yetişkindir. Yaratıcı oyun alanları: Tasarım ve donanımda çeşitlenir. Genelde kum gibi şekillendirilebilir malzemeler bulunur. Tekerlekli araç alanı, su ve kum alanı, tırmanma, sallanma ve fantazi oyunu için karmaşık birimler bulunabilir. Yaratıcı oyun problem çözme konusunda çocuğa esnek bir yaklaşım kazanma fırsatı sağlar; ancak tasarımcı için bu oyunu sağlamak güçtür. Hareket ettirilebilen ya da değiştirilebilen esnek elemanlar daha çok yaratıcı oyunu sağlar. Geleneksel oyun donanımının yaratıcı oyunu azalttığı görülür(Türel,1995, Öztan, 2002 .Akt. Turgut ve Yılmaz, 2010)

Çocukları şiddetten koruma Ulusal Birliği (NSPCC) kuruluşu ise yerel yönetimlere çocukların güven içinde oynayabilecekleri, iyi tasarlanmış park alanları oluşturmaları gerektiği üzerinde durmaktadır (Bulut ve Yılmaz, 2008). Çocuk oyun alanları kentsel yeşil alan planlamasında önemli bir yeri olan yeşil alan sisteminin bir parçasını oluşturmaktadır. Kentsel yeşil alan planlamasında çocuk oyun alanlarına ayrılan alanlar ülkeden ülkeye değişmektedir (Aksoy, 2011).

“Amerika’da oyun alanları; çocuk bahçesi-ilkokul birlikteliği ve çocuk bahçesi- park birlikteliği şeklinde ele alınmıştır. Almanya’da oyun ve çocuk bahçeleri için 0,5-2,4 m2/kişi’lik bir değer öngörülmektedir. Avustralya’da 5000 kişinin yaşadığı bir mahallede oyun alanı olarak 14.000 m2 önerilmiştir. Fransa’da kent içi oyun alanlarında çocuk başına 5 m2’lik alan, serbest oyun alanlarında ise çocuk başına 10 m2’lik alan önerilmiştir. İngiltere’de ise çocuk başına düşen öneri oyun alanı 24,1 m2’dir. Ülkemizde ise çocuk oyun alanları, “Çocuk Bahçesi” olarak ele alınmakta, alan ihtiyaçları ise kent plâncılarına göre değişiklik göstermektedir. Apartman tipi yerleşim ünitelerinde çocuk bahçesinin 1000 m2’den az olmaması savunulurken, bazı araştırmacılara göre ise her çocuk için 6,5 m2 ayrılarak, en küçük çocuk bahçesinin 250 m2’den küçük olmaması ve yerleşim alanı büyüdükçe 250-1000 m2’ye kadar genişlemesi önerilmektedir” Ülkemizde ise 1985 tarihli yönetmeliğin 2 Eylül 1999 tarihli ve 23804 sayılı Resmi Gazetede yapılan değişikliklerle birlikte kişi başına 10 m2’lik aktif yeşil alan standardı kabul edilmiştir (Bulut Z ve Yılmaz S. 2003. Akt.Aksoy, 2011).

Ayrıca okullarımızda Milli Eğitim Bakanlığı’nın okuldaki oyun alanları ile ilgili mevzuatta eğitim kurumlarının açılmasıyla ilgili genel esasların birinci maddesinin, “Örgün eğitim kurumlarının açılabilmesi için”; p bendinde, her okulda öğrencilerin yaş gruplarına uygun ve yeterli büyüklükte oyun alanı/bahçe bulunması şartı getirmiştir (MEB, 2010).

Yine Milli Eğitim Bakanlığının okullar hayat olsun projesinde; buna göre okul bahçelerinde; öğretim binaları ve eklentileri, tören alanı, Atatürk büstü ve bayrak direklerinin yanı sıra okulun tür ve niteliğine göre yeşil alan, ana sınıfı oyun parkı ve kum havuzu, spor sahaları, geleneksel çocuk oyun alanları ve sahaları, çardak- kamerye, dinlenme ve oturma grubu, açık derslik ve anfitiyatro ile gezinti yolları yer alacaktır (MEB, 2013) hükmü yer almaktadır.

YÖNTEM

Araştırma, görüşlerin mülakat yöntemiyle elde edildiği, nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 01 Nisan – 30 Nisan 2013 tarihleri arasında, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Ankara ili Çankaya İlçesi bir ilköğretim kurumunda görev yapan 20 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma geleneğine uygun amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi uygun olarak bir ilköğretim kurumunda görev yapan 20 öğretmen çalışma grubu olarak seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemedeki amaç, görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örneklemede çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 108).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Ankara ili Çankaya İlçesindeki ilköğretim kurumlarında gö-

rev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örnekleme ise Ankara ili Çankaya ilçesindeki bir ilköğretim kurumunun tüm öğretmenleri (20) oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veriler Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Sakine KAYA tarafından hazırlanan anket ile elde edilmiştir. Ölçek birbirine bağlı üç sorudan oluşmaktadır. 1 adet klasik yolla cevaplanacak soru maddesi ve bu soruya cevap verebilecekleri 3 adet sorun yazma bölümünden devamında ise 1 adet 3 madde içinden seçecekleri en önemli sorun maddesi ve buna yönelik sunacakları çözüm önerilerini yazacakları bölümden oluşmaktadır.

Araştırmada Öğretmenlere yöneltilen sorular şunlardır:

1. Okulda en önemli gördüğünüz üç sorun nedir?
 2. Belirlediğiniz üç sorundan çok önemli gördüğünüz bir sorunu seçiniz?
- Seçtiğiniz en önemli sorunla ilgili çözüm önerilerinizi yazınız?

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Araştırmaya ilişkin veriler belirlenen öğretmenlerden 1-30 Nisan 2013 tarihleri arasında görüşme yapılarak toplanmıştır. Görüşme esnasında araştırmaya ilişkin bilgiler verilmiştir. Görüşmeler esnasında veri kayıplarını önlemek amacıyla form kullanılmıştır. Katılımcılara form kullanılacağı belirtilmiş, ancak yapılan görüşmelerin sonunda tutulan kayıtların katılımcılar tarafından görülebileceği gerektiğinde formlardaki kayıtların isteğe bağlı olarak kısmen ya da tamamen çıkarılabileceği belirtilmiştir. Böylece formun katılımcılar üzerinde yaratabileceği olumsuzluklar önlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada katılımcıların kendilerini rahat ve huzurlu hissedebileceği ve görüşlerini içtenlikle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı sağlanmasına özen gösterilmiş, uygun bir etkileşim ortamı oluşturulmuştur. Görüşme sırasında, katılımcıların soruları cevaplarken araştırmacıdan etkilenmemesine çalışılmıştır. Araştırmada güvenilirliği artırmak amacıyla öncelikle kendi konumunu belirtmiştir. İkinci olarak, veri kaynağı olan bireyler açıkça tanımlanmıştır (bknz, çalışma grubu). Üçüncü olarak, araştırma sürecinde oluşan sosyal ortamlar ve süreçler tanımlanmıştır. Son olarak, tüm süreçler ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin tablollaştırılması, 3. Kodların ve verilerin düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228). Analiz sürecinde, yazılı formlar deşifre edilip çözümlemeler yapılmıştır.

Öğretmenlerin görüşlerinin analizinde, ifadelerin benzerliğine göre gruplamalar yapılmıştır. Görüşme tekniği ile elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans ve puan olarak

ifade edilmiştir. İfadelerdeki benzer öğeler gruplandırılmış ve gruba uygun olarak düzenlenmiştir.

Araştırmada iç geçerliği sağlamak için; a) Öğretmenlerin verdiği cevaplar kodlanmış sonradan doğrudan alıntılarla kodlar desteklenmiştir. Bulguların anlamlılığını ve bütünlüğü araştırmacı tarafından sürekli test edilmiştir. b) Bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi aralarında ve diğer temalarla tutarlılığı değerlendirilmiş ve anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. c) Bulguların daha önce yapılan araştırmalarla uygunluğu karşılaştırılmıştır. d) Temalar, duruma göre tündengelim ya da tümevarım yöntemi ile açıklanmış ve yorumlanmıştır. e) Bulgular Öğretmenler tarafından gözden geçirilmiş ve gerçekçi bulunmuştur. f) Araştırmanın bulguları önceden yapılan tahminlerle tutarlı bulunmuştur.

Dış geçerliği sağlamak için; a) Verileri toplama aracının hazırlanmasından, uygulama ve analiz aşamasına kadar araştırma sürecinin detaylarıyla açıklanmıştır b) Bulgular, alan yazınla karşılaştırılarak, bulguların anlamı ve uygulamadaki gerçekliklere ulaşmaya çalışılmıştır. c) Araştırmanın başka araştırmalarla test edilebilmesi için gerekli açıklamalar ayrıntılarıyla yapılmaya çalışılmıştır. d) Görüşleri alınan öğretmenler ile tekrar görüşülmüş ve bulgular paylaşarak teyit ettirilmiştir.

BULGULAR

I. Sorun Belirleme

A. Sorun: Okullarda oyun alanlarının olmaması

Tablo 1; Tespit Edilen Genel Sorunlar ve Hesaplanan Puanları

NO	TESPİT EDİLEN SORUNLAR	HESAPLANAN PUANLAR
1	Öğrenci Oyun Alanlarının Olmaması	41
2	Öğrencilerin Okula, Öğretmene, Derslere karşı Olumsuz Tutum ve Davranışları	16
3	Velilerin Okula ve Öğretmene karşı Olumsuz Tutum ve Davranışları	10
4	Öğrencilerde ki Dikkat Eksikliği ve Hiper Aktivite	7
5	Okulda ki Eğitici personel arasındaki İletişim Kopukluğu	4
6	Okul içinde ki Gürültü	4
7	Öğrencilerin Bazı Derslere İlgi Göstermemesi	4
8	Sınav Kaygısı	4
9	Tüm Sınıflar Arasında Okuldaki Uygulamalarda Adil Davranılmaması	3

10	Binanın İlkokula Uygun Olmaması Çok Katlı Olması	2
11	Bazı Öğretmenlerin Egolarının fazla olması Üstün yanında İş Yapıyor görülmeleri	2
12	Trafik ve Servis Araçlarının Okul bahçesine Girmesi	2
13	Kalorifer Dairesinin İniş Merdiveninde Denetimsizlik	2
14	Resim Atölyesinin Olmayışı	2
15	Okula Başlama Yaşının Aşağı Çekilmesi	2
16	Velî, Öğrenci, Öğretmen Aktivitesinin Eksikliği	2
17	Derslerin Teorik Yapılması Öğrencinin Yaşamına Aktarılamaması	1
18	Okul Servislerinin Geç Gelmesi	1
19	Öğrencilerin Cep Telefonu ile Okula Gelmesi	1
20	Öğrencilerde Özgüven Duygusunun Yanlış Tanımlanması	1
21	Öğretmen Performansının Artırılması İçin Öğretim Teknolojilerinin Üst Seviyede kullanılmaması	1
22	Büyük ve Küçük Sınıfların Aynı Merdiveni Kullanması	1
23	Öğrencilerde Motivasyon Eksikliği	1
24	Teknolojik Araçların Kullanılmasında Öğrenci Yaşının Aşağı Çekilmesi	1

Tablo 1 de 16 bayan 4 erkek toplam 20 eğitici personele işbirlikli sorun çözme yöntemi ile ilgili Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve politikası Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Sakine KAYA tarafından hazırlanan anket uygulaması sonucunda okulumuzda tespit edilen sorunlar ve hesaplanan puanlar verilmiştir. Puanlama kişilerin yazdığı üç sorunun sıralamasına göre birinci tercih edilen soruna üç puan, ikinci tercih edilen soruna iki puan, üçüncü tercih edilen soruna bir puan verilerek ve frekans değerleri de göz önüne alınarak puanlar hesaplanmıştır.

Tablo 2; Hesaplanan puanlara göre en önemli üç sorun sıralaması

NO	TESPİT EDİLEN SORUNLAR	HESAPLANAN PUANLAR
1	Öğrenci Oyun Alanlarının Olmayışı	41
2	Öğrencilerin Okula, Öğretmene, Derslere karşı Olumsuz Tutum ve Davranışları	16
3	Velilerin Okula ve Öğretmene karşı Olumsuz Tutum ve Davranışları	10

Tablo 2 de 16 bayan 4 erkek toplam 20 eğitici personele işbirlikli sorun çözme yöntemi ile ilgili Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sakine KAYA tarafından hazırlanan anket uygulaması sonucunda Okulumuzda tespit edilen ve çözülmesi istenen en önemli üç sorun ve hesaplanan puanlar verilmiştir.

Tablo 3; Üç sorun içerisinde en önemli sorun

NO	TESPİT EDİLEN EN ÖNEMLİ SORUN	HESAPLANAN PUANLAR
1	Öğrenci Oyun Alanlarının Olmaması	41

Tablo 3 de 16 bayan 4 erkek toplam 20 eğitici personele işbirlikli sorun çözme yöntemi ile ilgili Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve politikası Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Sakine KAYA tarafından hazırlanan anket uygulaması sonucunda Okulumuzda tespit edilen ve Çözülmesi İstenen En Önemli Sorun ve hesaplanan puan verilmiştir.

- Okulda Çocuk Oyun Alanlarının olmaması Sorununa Yönelik Eğitici Personelin Ürettiği Çözüm Önerileri Aşağıda verilmiştir.
- Okul Bahçesinin bir bölümü oyun alanı olarak düzenlenebilir.
- Okula Spor salonu yapılabilir.
- Yukarda Saydıklarımızı gerçekleştirebilmek için Sponsor bulunabilir, Okul ve Veli İmkânları harekete geçirilebilir.
- Çadırdan bir spor salonu yapılabilir.
- Çocukların enerjilerini boşaltarak olumsuz Öğrenci davranışlarının önlenmesi için oyun ve spor alanları yapılabilir.
- Okul bahçesine oyun çizgileri çizilebilir.
- Okul bahçesinde dinlenme ve oturma alanları düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunulabilir.
- Okul içinde Satranç, Dokuztaş, Drama Bölümleri Oluşturulabilir.
- Teneffüslerde öğrencileri rahatlatmak türde oyun alanları oluşturulabilir.
- Öğrencilere yönelik drama çalışmaları yapılabilir.
- Spor ve zihinsel aktiviteler düzenlenebilir. Öğrenciler bu tür aktivitelere yönlendirilebilir.
- Okulda oyun alanları oluşturulabilir, zeka oyunları materyalleri okula sağlanabilir.
- Okul bahçeleri öğrencilerin enerjilerini boşaltabilecekleri alternatiflerle döşenebilir.
- Teneffüslerde öğrencilere oyunlar oynatılabilir, enerjilerini boşaltmalar için öğrencilere dans etme, spor yapma, müzik dinleme imkanı sağlanabilir.
- Öğrencilerin oyun oynayacakları alanlar oluşturulabilir.
- Spor salonu yapılması için MEB 'dan yardım alınabilir.
- Okul bahçesine öğrenciler için oyun parkları yapılması için belediyelerden, hayırseverlerden, çeşitli kuruluşlardan yardım alınabilir.

- Oyun alanları genişletilebilir.
- Geleneksel oyunlar öğrencilere öğretilabilir ve oyunlar için gerekli malzemeler okul aile birliği tarafından temin edilebilir.
- Otopark bölümü bir aşağı alınarak etrafı çevrilip oyun alanı olarak düzenlenebilir.
- Okulun yan bahçesinin bir bölümü düzenlenerek kum havuzu yapılabilir ve oyun malzemeleri temin edilebilir.
- Oyun alanlarının oluşturulması ve geliştirilmesi için; İlçe Milli Eğitim, Belediye, Okul Aile Birliği, veli desteği veya sponsor bulunarak bir proje gerçekleştirilebilir.
- Okul bahçesinde düzenlenecek oyun alanları öğrencilerin düşüp yaralanmaması için yumuşak bir zeminle kaplanabilir.
- Okul bahçesinin etrafına yürüyüş parkuru yapılabilir.
- Okul bahçesine öğrencilerin oynamaları için oyun çizgileri çizilebilir, zıp zıp, kaydırak ve şişme oyuncaklar yerleştirilebilir.
- Kantin katına Tenis masaları, duvara yapboz tahtaları, büyük boy dama ve satranç oyun malzemeleri yerleştirilebilir.
- Stres torbaları ve büyük boy şişme hacı yatmaz türünde oyuncaklar temin edilebilir.
- Öğrencilerin rahatça oynayaabilecekleri bağımsız top ve basketbol sahalarının oluşturulabilir.
- Okul bahçesinin bir bölümüne açık hava spor aletleri yerleştirilebilir.

B. Bu Durumu Sorun Olarak Görmemize Neden Olan ve Öğrencilerin Yaptıkları ve Yapmadıkları Şeyler Nedir?

Aşağıdaki belirtilenlerden dolayı öğretmenler, okulda oyun alanlarının olmaması sorununu problem olarak görmüşlerdir:

Öğrencilerin enerjilerini boşaltamamaları,

Öğrencilerin sosyalleşmelerinde görülen eksiklik,

Öğrencilerin gelişimlerinin istenilen düzeyde olmaması,

Öğrencilerin sağlıklı fiziksel yapıya sahip olmada görülen yetersizlik,

Öğrencinin arkadaşlarıyla sağlıklı ilişkiler kuramaması,

Öğrencilerin enerjilerini boşaltamamasından dolayı olumsuz davranış sergilemesi,

Öğrencilerin hareketsiz yaşantıya sahip olmaları,

Oyun alanlarının olmamasından dolayı sınıfta ve koridorlarda oyun oynamaya kalkışmalarının getirdiği olumsuzluklar,

C. Bunun Sorun Olarak Algılanmasına Ne Gibi Faktörler Katkı Etmektedir?

Aşağıdaki faktörlerden dolayı öğretmenler, okulda oyun alanlarının olmaması sorununu problem olarak görmüşlerdir:

- Milli Eğitim üst düzeyinin yeterince ilgilenmemesi,
- Mevzuatta yer almasına rağmen mevzuatın işletilmemesi,
- Okul müdürünün imkanlar konusundaki yetersizliği,
- Ailenin konuyla ilgilenme yönündeki isteksizliği,
- Öğretmenlerin durumla yeterince ilgilenmemesi,

D. Takım Üyeleri Sorunlu Öğrencilerin Hangi Davranışları Yapmasını ve Hangi Davranışları Yapmamasını İstemektedir?

Çocukların enerjilerini boşaltarak olumsuz Öğrenci davranışlarının önlenmesi için oyun ve spor alanları yapılabilir.

Okul bahçesinde dinlenme ve oturma alanları düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunulabilir.

Teneffüslerde öğrencilere oyunlar oynatılabilir, enerjilerini boşaltmalar için öğrencilere dans etme, spor yapma, müzik dinleme imkânı sağlanabilir.

Öğrencilerin oyun oynayacakları alanlar oluşturulabilir.

Geleneksel oyunlar öğrencilere öğretilbilir ve oyunlar için gerekli malzemeler okul aile birliği tarafından temin edilebilir.

Okul bahçesine öğrencilerin oynamaları için oyun çizgileri çizilebilir, zıp zıp, kaydırak ve şişme oyuncaklar yerleştirilebilir.

Öğrencilerin rahatça oynayaabilecekleri bağımsız top ve basketbol sahalarının oluşturulabilir.

Öğretmenler öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurmalarını istemektedirler.

Öğretmenler öğrencilerin öğretmenleriyle, okul yöneticileriyle, okuldaki diğer çalışanlarla ve çevrelerindeki kişilerle sağlıklı iletişim kurmalarını istemektedirler.

Öğretmenler öğrencilerin birbirlerine zarar vermemelerini istemektedirler.

II. Sorunu Analiz Etmek

1. Okulda Oyun Alanlarının Olmaması İle İlgili Öğrencilerden Gerçekleşen ve Beklenen Davranışları Arasındaki Farka Katkı Eden Ne Tür Faktörler Vardır?

Gerçekleşen: Öğrencilerin enerjilerinin boşaltamaması sonucunda olumsuz davranışlar sergilemesi,

Beklenen: Öğrencilerin olumlu davranış sergilemeleri,

Gerçekleşen: Öğrencilerin hareketsiz yaşantıya doğru gitmeleri,

Beklenen: Öğrencilerin hareketli yaşantıya sahip olmaları,

Gerçekleşen: Öğrencilerin Okulu sıkıcı bulması,

Beklenen: Öğrencilerin okula severek ve isteyerek gelmesi,

Gerçekleşen: Öğrencilerin sınıfta ve koridorda oyun oynaması,

Beklenen: Öğrencilerin oyun alanlarında oyunlarını oynamaları,

Gerçekleşen: Öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kuramaması,

Beklenen: Öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurması,

2. Hangi Nedenlerden Dolayı Okul Oyun Alanlarına İhtiyaç Var?

Çocukların enerjilerini boşaltamaması olumsuz Öğrenci davranışlarına sebep olması,

Okul bahçesinde dinlenme ve oturma alanlarının olmaması,

Teneffüslerde öğrencilere oyunlar oynayacak alanların olmaması,

Geleneksel oyunların öğrencilere öğretilmemesi,

Öğrencilerin rahatça oynayaabilecekleri bağımsız top ve basketbol sahalarının olmaması,

Öğretmenler öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurmalarını istemesi,

Öğretmenler öğrencilerin öğretmenleriyle, okul yöneticileriyle, okuldaki diğer çalışanlarla ve çevrelerindeki kişilerle sağlıklı iletişim kurmalarını istemesi,.

Öğrencilerin sağlıklı yapıya sahip olmaktan uzaklaşması,

3. Problem Durumuna Katkı Eden Faktörleri Belirlemede Hangi Ölçme Yöntemleri Daha Uygundur?

Okul müdürüyle problem hakkında görüşme yapılması.

Okul müdür yardımcılılarıyla görüşme yapılması.

Sorun ile ilgili üst düzeyle problemin çözümüne ilişkin görüşme yapılması.

Okul Aile birliğinin harekete geçirilmesi,

Okuldaki tüm öğretmenlerin katılımıyla bu konu hakkında öğretmen toplantısı yapılması.

Öğretmenlerle görüşme yapılması.

Öğrencilerin aileleriyle görüşme yapılması.

Oyun alanlarının oluşturulması ve geliştirilmesi için; İlçe Milli Eğitim, Belediye, Okul Aile Birliği, veli desteği veya sponsor bulunarak bir proje gerçekleştirilebilir.

4. Bu sorunu çözmeye yardım edebilecek ne tür kaynaklar mevcuttur?

Oyun alanlarının oluşturulması ve geliştirilmesi için; İlçe Milli Eğitim, Belediye, Okul Aile Birliği, veli desteği veya sponsor bulunarak bir proje gerçekleştirilmesi,

Sorun ile ilgili üst düzeyde problemin çözümüne ilişkin görüşme yapılması.

Okul Aile birliğinin harekete geçirilmesi,

III. Plan Geliştirme ve Uygulama

1. Problem Analiz Sürecinde Elde Edilen Bilgilere Dayalı Olarak, Problem Durumu-
nu İyileştirmek İçin Uygulanacak Müdahaleler:

Okul Bahçesinin bir bölümü oyun alanı olarak düzenlenebilir.

Okula Spor salonu yapılabilir.

Yukarda Saydıklarımızı gerçekleştirebilmek için Sponsor bulunabilir, Okul ve Veli İmkânları harekete geçirilebilir.

Çadırdan bir spor salonu yapılabilir.

Çocukların enerjilerini boşaltarak olumsuz Öğrenci davranışlarının önlenmesi için oyun ve spor alanları yapılabilir.

Okul bahçesine oyun çizgileri çizilebilir.

Okul bahçesinde dinlenme ve oturma alanları düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunulabilir.

Okul içinde Satranç, Dokuztaş, Drama Bölümleri Oluşturulabilir.

Teneffüslerde öğrencileri rahatlatarak türde oyun alanları oluşturulabilir.

Öğrencilere yönelik drama çalışmaları yapılabilir.

Spor ve zihinsel aktiviteler düzenlenebilir. Öğrenciler bu tür aktivitelere yönlendirilebilir.

Okulda oyun alanları oluşturulabilir, zekâ oyunları materyalleri okula sağlanabilir.

Okul bahçeleri öğrencilerin enerjilerini boşaltabilecekleri alternatiflerle döşenebilir.

Teneffüslerde öğrencilere oyunlar oynatılabilir, enerjilerini boşaltmalar için öğrencilere dans etme, spor yapma, müzik dinleme imkânı sağlanabilir.

Öğrencilerin oyun oynayacakları alanlar oluşturulabilir.

Spor salonu yapılması için MEB 'dan yardım alınabilir.

Okul bahçesine öğrenciler için oyun parkları yapılması için belediyelerden, hayırseverlerden, çeşitli kuruluşlardan yardım alınabilir.

Oyun alanları genişletilebilir.

Geleneksel oyunlar öğrencilere öğretilbilir ve oyunlar için gerekli malzemeler okul aile birliği tarafından temin edilebilir.

Otopark bölümü bir aşağı alınarak etrafı çevrilip oyun alanı olarak düzenlenebilir.

Okulun yan bahçesinin bir bölümü düzenlenerek kum havuzu yapılabilir ve oyun malzemeleri temin edilebilir.

Oyun alanlarının oluşturulması ve geliştirilmesi için; İlçe Milli Eğitim, Belediye, Okul Aile Birliği, veli desteği veya sponsor bulunarak bir proje gerçekleştirilebilir.

Okul bahçesinde düzenlenecek oyun alanları öğrencilerin düşüp yaralanmaması için yumuşak bir zeminle kaplanabilir.

Okul bahçesinin etrafına yürüyüş parkuru yapılabilir.

Okul bahçesine öğrencilerin oynamaları için oyun çizgileri çizilebilir, zıp zıp, kaydırak ve şişme oyuncaklar yerleştirilebilir.

Kantin katına Tenis masaları, duvara yapboz tahtaları, büyük boy dama ve satranç oyun malzemeleri yerleştirilebilir.

Stres torbaları ve büyük boy şişme hacı yatmaz türünde oyuncaklar temin edilebilir.

Öğrencilerin rahatça oynayaabilecekleri bağımsız top ve basketbol sahalarının oluşturulabilir.

Okul bahçesinin bir bölümüne açık hava spor aletleri yerleştirilebilir.

2. Problem Durumunu İyileştirmek İçin Önerilen Müdahale Programı Nasıl İşleyecektir?

I. Aşama: Ekip yada ekipler kurulmalı, planlama yapılmalı, oyun alanları belirlenmeli,

II. Aşama: Ekiplerin okul yönetiminin desteğini alarak problemi okul aile birliği, öğretmen ve öğrencilere anlatması,

III. Aşama: Ekiplerin Bürokrasi, Milli Eğitim Üst düzeyi, işadamları ve sponsorlarla iletişime geçmesi,

IV. Aşama: Kaynakların oluşturulması,

V. Aşama: Oyun alanı yapılacak yere plan dahilinde oyun araçlarının temin edilerek yerleştirilmesi, oyun çizgileri oluşturulması, spor alanları oluşturulması, okulun yeşil alanlarının düzenlenmesi.

3. Eğitim paydaşları “müdahalenin” işleyip işlemediğini nasıl bilecekler?

- Ekiplerin çalışmaları izlenebilir,
- Okul yöneticilerinin çalışmaları izlenebilir,
- Okul aile birliğinin çalışmaları izlenebilir,
- Sponsorlar ve ilgili birimlerle görüşmelere devam edilebilir,
- Velilerin çalışmaları izlenebilir,
- Oyun alanlarının oluşturulma planı kontrol edilebilir,

IV. Sorunu Değerlendirme

A. Müdahale ne kadar işliyor?

Planlanan bu müdahale planı; tüm aşamalar etkili bir şekilde gerçekleştirildiğinde muhtemelen iyi bir şekilde işleyecektir. Ancak bu problemin çözümünde özellikle okul müdürü, okul aile birliği öğretmen ve ekiplerin çalışmaları önemli bir rol oynamaktadır. Bu sebeple müdahale planın işlenmesi için birinci aşamanın iyi bir şekilde başarılmasına ve problemin tüm paydaşlar tarafından bir işbirliği içinde çözülmesine dikkat edilmelidir.

B. Sorun çözüldü mü?

Okul müdürü, okul aile birliği öğretmen ve ekiplerin çalışmaları içtenlikle sürdürülür ve takip edilirse, aileler, öğretmenler ve okul yöneticileri problemi çözmek için işbirliği içinde çalışırsa, kısacası bu paydaşlar arasında ortam oluşturur ve her biri ortak sorumluluk almayı kabul ederse böyle bir müdahale programıyla sorun çözülebilir.

C. Yeniden müdahale gerekiyor mu?

Belli bir süre sonra okulda kurulan oyun alanları yetersiz kalırsa, oyun araçları eskir veya kırılırsa, yeni ve modern oyun araçları üretilirse yeniden bir müdahale gerekebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda işbirlikli sorun çözme yöntemi ile bir devlet okulunda en önemli üç sorun tespit edilmiş, bu sorunlar; birincisi “Öğrenci Oyun Alanlarının Olmaması”, ikincisi “Öğrencilerin Okula, Öğretmene, Derslere karşı Olumsuz Tutum ve Davranışları”, üçüncüsü ise “Velilerin Okula ve Öğretmene karşı Olumsuz Tutum ve Davranışları” şeklindedir. En önemli sorun olarak tespit edilen “Öğrenci Oyun Alanlarının Olmaması”

sorunu, işbirlikli sorun çözme yöntemi ile çalışma yapılarak çözümü noktasında işlem basamakları belirlenmiştir. Bununla birlikte, okulun bir ilköğretim okulu, öğrenci yaş grubunun 06-13 arasında olduğu, öğrencilerin oyun çağında bulunduğu ve oyun ihtiyacının olduğu bir gerçektir. Araştırma yapılan okulda üç adet alan mevcuttur. Bunlardan okulun arkasındaki alanın otopark olarak kullanıldığı, okulun önündeki alanın asfalt kaplı boş alan olduğu, diğer alanın ise yeşil alan olduğu ve öğrenci kullanımına kapalı olduğu görülmektedir. Dolayısı ile okulda çocuk oyun alanının olmadığı ve ihtiyacın olduğu görülmektedir. Birçok araştırma (Melzer, 2001; Hauser, 2002; Anonim, 2005; Hoff et al., 2007; Natus, 2008), okulun önemli bir parçası olan okul bahçelerinin soğuk ve monoton görünüme sahip, beton veya asfalt yüzeylerden oluştuğunu, birkaç ağaç veya otsu bitki ile bir iki oturma birimine sahip mekanlar olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu araştırmalarda çoğu okul bahçesinin otopark olarak da kullanıldığı belirtilmiştir. Schweizer (1999)'e göre okul bahçeleri; ne çocuk hakkına uygun hareketi destekleyecek nede dinlenme (geri çekilme, gevşeme) ve doğayı deneyimleme şansını sağlayacak olanaklar sunmaktadır (Anonim, 2005 Akt. Özdemir, 2011)

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, bu alanda çalışacak araştırmacılara, MEB yetkililerine, okul yöneticilerine, rehber öğretmenlere, öğretmenlere ve velilere aşağıdaki öneriler sunulabilir, okul bahçesinin bir bölümü oyun alanı olarak düzenlenebilir, okula spor salonu yapılabilir, okul bahçesine oyun çizgileri çizilebilir, okul bahçesinde dinlenme ve oturma alanları düzenlenerek öğrencilerin hizmetine sunulabilir, okul içinde satranç, dokuztaş, drama bölümleri oluşturulabilir, öğrencilere yönelik drama çalışmaları yapılabilir, spor ve zihinsel aktiviteler düzenlenebilir, zekâ oyunları materyalleri okula sağlanabilir, okul bahçeleri öğrencilerin enerjilerini boşaltabilecekleri alternatiflerle döşenebilir, teneffüslerde öğrencilere oyunlar oynatılabilir, öğrencilere egzersiz yapma, spor yapma, müzik dinleme imkânı sağlanabilir, otopark bölümü bir aşağı alınarak etrafi çevrilip oyun alanı olarak düzenlenebilir, okulun yan bahçesinin bir bölümü düzenlenerek kum havuzu yapılabilir ve oyun malzemeleri temin edilebilir, okul bahçesinde düzenlenecek oyun alanları öğrencilerin düşüp yaralanmaması için yumuşak bir zeminle kaplanabilir, okul bahçesinin etrafına yürüyüş parkuru yapılabilir, okul bahçesine öğrencilerin oynamaları için oyun çizgileri çizilebilir, zıp zıp, kaydırak ve şişme oyuncaklar yerleştirilebilir, kantin katına tenis masaları, duvara yapboz tahtaları, büyük boy dama ve satranç oyun malzemeleri yerleştirilebilir, stres torbaları ve büyük boy şişme hacı yatmaz türünde oyuncaklar temin edilebilir, öğrencilerin rahatça oynayaabilecekleri bağımsız top ve basketbol sahalarının oluşturulabilir, okul bahçesinin bir bölümüne açık hava spor aletleri yerleştirilebilir, oyun alanlarının oluşturulması ve geliştirilmesi için; ilçe milli eğitim, belediye, okul aile birliği, veli desteği veya sponsor bulunarak bir proje gerçekleştirilebilir, spor salonu yapılması için MEB 'dan yardım alınabilir, oyun alanları oluşturmak

adına sponsor bulunabilir, okul ve veli imkânları harekete geçirilebilir, okul bahçesine öğrenciler için oyun parkları yapılması için belediyelerden, hayırseverlerden, çeşitli kuruluşlardan yardım alınabilir, geleneksel oyunlar öğrencilere öğretiler ve oyunlar için gerekli malzemeler okul aile birliği tarafından temin edilebilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Y. (2011). “Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma”. İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Bilimleri Dergisi, Yıl:3, Sayı:6,, 82-106, Aralık 2011.
- Başal, H. (2007). “Geçmiş Yıllarda Türkiye’de Çocuklar Tarafından Oynanan Çocuk Oyunları”. Eğitim Fakültesi Dergisi, 243-266.
- Bulut, Z. ve Yılmaz, S. (2008). Permaculture Playground as a New Design Approach for Sustainable Society, International Journal of Natural and Engineering Sciences,1, 2, 35-40.
- Dinç, H.,(1993). Çocuk Oyun İşlevi ve Öğeleri. (Yüksek Lisans Tezi).Yıldız Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Planlama Bölümü, İstanbul.
- Egemen, A. , Yılmaz, Ö. ve Akil, İ. (2004). “Oyun, Oyuncak Ve Çocuk.”. ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi,, 39-42.
- Ergün, M. (1980). “Oyun Ve Oyuncak Üzerine -I”. Milli Eğitim., 102-119.
- Heseltine, P. ve Holborn, J. (1987). Playgrounds. The Planning, Design and Construction of Play Environments, Page:11.
- İnal, H. S. (2010). Ulaşılabilir Oyun Alanları Ve Spor Salonları İçin Düzenlemeler. II.Ulusal Engelli Bireyler için Fiziksel Aktivite Çalıştayı, 1-34.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. ve Kök, M. (2007). “Çocugun Gelişim Sürecinde eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun.”. KKEFD- jOKKEF Sayı: 16.
- Mangır, M. Doç. Dr.; Aktaş, Y. Arş. Gör. (1993). Çocugun Gelişiminde Oyunun Önemi. Yaşadıkça Eğitim, 14.
- MEB. (2010). “Kurum açılması ve kapatılmasına ilişkin esaslar”. Tebliğler Dergisi, Mart 2010, 2630.
- MEB. (2013). <http://hbogm.meb.gov.tr/oho/Bahceler.html>.
- Nicolopoulou, A. ve Çev: Dr. Bağlı, M. (2004). “Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya Piaget, Vygotsky ve Sonrası.”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt: 37, sayı: 2, 137-169.
- Özdemir, A. (2011). «Okul bahçesi peyzaj tasarım anlayışındaki değişim ve bu değişimin uygulamaya yansımalarının Bartın kenti örneğinde irdelenmesi”. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 19, 41-51.
- Poyraz, H. (2003). Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak, Anı Yayıncılık.Ankara.

İşbirlikli Sorun Çözme Yöntemiyle Okulda Çocuk Oyun Alanlarının Olmaması Sorununun Tespiti ve Çözümü

Şişman, E. E. ve Özyavuz, M. (2010). «Çocuk Oyun Alanlarının Dağılımı ve Kullanım Yeterliliği Tekirdağ Örneği.». Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 13-22.

Tema. (2013). <http://www.tema.org.tr/SayfaBilesenleri/TemaHaberArsivi.aspx?id=328>.

Turgut, H. ve Yılmaz, S. (2010). Çocuk Oyun Alanlarının Oluşturulması. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi-Cilt: IV, Sayfa: 1618-1630.

Ulutaş, A. (2011). “Okul Öncesi Dönemde Drama Ve Oyunun Önemi.”. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl : 4, Sayı : 6.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.